

BA 206**ИКОНОМИКА**

Приета: прот.№ 15 от 23.06.2016 г., .; Актуализирана с

прот. № 23 от 28.6.2022 г.

Актуализирана: прот.№ /

Лектор: проф.д-р Мария Нейчева, доц. д-р Диана Съботинова

АНОТАЦИЯ

Икономиката е наука за избора. Въпросите, на които се опитва да отговори икономическата наука, са свързани с човешките действия, предприемани за удовлетворяване на безграничните желания на хората при ограниченост на ресурсите. Изграждането на икономически начин на мислене е в основата на вземане на правилни решения не само в стопанския живот, но и във всяка човешка дейност. Курсът по икономика запознава с основни понятия, модели, принципи, методи и теории, които помагат да бъдат разбирани и анализирани икономическите проблеми.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ

Курсът по икономика има за цел да:

- запознае студентите с основните икономически термини и принципи;
- обясни методите, използвани от икономистите при анализирането на икономическите проблеми;
- изгради икономически начин на мислене и разбиране на човешките действия и избор;
- покаже в какво се изразяват основните икономически проблеми;
- разясни методите, използвани при формирането на измерителите на икономическата активност;
- представи начина, по който функционират различните видове пазарни структури както на продуктовете, така и на факторните пазари;
- идентифицира видовете макроикономически политики и техните последици за икономиката като цяло и за отделния човек в частност;
- разясни причините за международната търговия, изгодата от търговията и защо държавите предприемат ограничителни търговски политики;
- покаже значимостта на международните финанси и ролята на най-важните международни финансови институции в глобалната икономика;
- стимулира студентите да използват икономическите принципи, теории и методи за решаване на ежедневните си проблеми, свързани с инфлацията, безработицата, устойчивото развитие;
- окуражи студентите да прилагат икономическата теория към важни въпроси по начин, който да доведе до вземане на решения, в основата на които стои логическо и критическо икономическо мислене;
- допринесе за изграждане у студентите на етично поведение при извършването на икономически действия;
- да убеди студентите, че целта на икономиката е благосъстоянието.

ПРЕДПОСТАВКИ

Икономиката може да бъде преподавана както чрез използване на качествени методи, така и чрез използване на количествени методи. На това равнище се използват и двата метода, което предполага съответните аналитични и математически умения.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно обучение				задочно обучение			
			л	с	у	об щ	л	с	у	об щ
Право	Избираема	6	60			60	40		40	
Публична администрация	Задължителна	6	60			60	40		40	
КСТ	Задължителна	6	60			60	40		40	
ЕСЕО	Задължителна	6	60			60	40		40	
СИИТ	Задължителна	6	60			60	40		40	

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

Тема 1. Икономическата теория като наука

Предмет на икономическата теория. Микроикономика, макроикономика и световна икономика. Нормативна и позитивна икономическа теория. Методология на икономическото познание. Съвременни икономически теории.

Тема 2. Основни понятия в икономическата теория

Икономическият проблем за оскъдността. Производствени фактори. Производствени възможности на икономиката. Алтернативни разходи. Икономически растеж и икономическо развитие. Основни въпроси, пред които е изправена всяка икономика. Видове икономики. Причини за намеса на държавата в икономиката.

Тема 3. Пазарът – същност и механизми

Основни характеристики на пазара. Търсене. Предлагане. Пазарно равновесие. Излишък и дефицит. Пазарни шокове. Ценови ограничения и косвени данъци. Пазарна еластичност. Измерване на еластичността и разпределението на тежестта на косвения данък между продавача и купувача.

Тема 4. Основи на макроикономиката

Макроикономически въпроси. Кръгово движение на продукти и фактори, разходи и доходи в икономиката. Стопански сектори. Видове пазари.

Тема 5. Измерители на макроикономическата активност

Брутен национален продукт и брутен вътрешен продукт. Номинални и реални измерители. Подходи за измерване на БНП/БВП. Макроикономически измерители на доходите. Национален доход, личен доход и разполагаем доход.

Тема 6. Класическият макроикономически модел

Основни принципи. Закон на Сей. Голямата депресия от 1929 г. Основни възражения на Кейнс срещу класическия икономически модел.

Тема 7. Основи на кейнсианската икономическа теория

Основни понятия. Компоненти на съвкупните разходи. Потребление, инвестиции, правителствени разходи и чист износ. Разходно равновесие. Мултипликатори и мултипликационни ефекти. Съвкупно търсене и съвкупно предлагане. Равновесие на съвкупния пазар.

Тема 8. Макроикономически проблеми

Икономически цикъл. Фази на цикъла. Икономически индикатори. Инфлация – същност, измерители и причини. Видове инфлация – последици. Заетост и безработица. Показатели и форми на безработицата.

Тема 9. Бюджетна (фискална) политика

Определение и инструменти (данъци, правителствени разходи и трансфери). Видове данъци и данъчно бреме. Механизъм на бюджетната политика. Изтласкващ ефект. Автоматични стабилизатори. Проблеми при прилагането на бюджетната политика. Държавен бюджет и държавен дълг.

Тема 10. Пари и банкова система

Същност, характеристики и функции на парите. Търговски банки. Как банките създават пари. Мултипликатор на депозитната експанзия и паричен мултипликатор. Парична база. Централна банка. Функции на ЦБ. Особености на функционирането на ЦБ при паричен съвет. Парични агрегати на БНБ. Търсене и предлагане на пари.

Тема 11. Парична (монетарна) политика

Определение и инструменти (операции на открития паричен пазар, промяна на задължителните резерви на търговските банки и промяна на сконтовия процент). Механизъм на паричната политика. Количествена теория за парите. Монетаризъм. Проблеми при прилагането на паричната политика.

Тема 12. Основи на микроикономиката

Микроикономически въпроси. Потребители и производители. Продукти и производствени фактори. Движение на продукти и фактори.

Тема 13. Поведение на потребителя

Цел на потребителя. Полезност на продуктите. Бюджетно ограничение. Равновесие на потребителя. Изключения от закона на търсенето.

Тема 14. Поведение на производителя (фирмата)

Цел на фирмата. Производствени решения. Равновесие на производителя. Разходи и приходи на фирмата. Печалба. Краткосрочни и дългосрочни решения.

Тема 15. Видове пазарни структури на пазарите на продукти

Съвършена конкуренция. Поведение на фирмата при съвършена конкуренция. Несъвършена конкуренция – монопол, олигопол и монополистична конкуренция. Поведение на фирмата при несъвършена конкуренция. Ценова дискриминация.

Тема 16. Пазари на производствените фактори – земя (природни ресурси), труд, капитал

Търсене и предлагане на производствени фактори. Цена на факторите и доходи от собственост върху производствените фактори. Видове пазарни структури на пазарите на производствените фактори – съвършена конкуренция, монопсон, олигопсон и монопсонистична конкуренция.

Тема 17. Пазарно равновесие

Микроикономическо равновесие. Пазарни дефекти (публични блага, несъвършена конкуренция, асиметрична информация и странични ефекти). Ефективност. Трансакционни разходи. Теорема за невъзможността.

Тема 18. Неравномерно разпределение на доходите

Причини за и последици от неравенството при разпределението на доходите. Крива на Лоренц. Коефициент на Джини. Неравенство и икономически растеж.

Тема 19. Международна търговия

Теории за международната търговия. Търговска политика. Влияние на ограниченията в търговията върху благосъстоянието. Роля на Световната търговска организация.

Тема 20. Международни финанси

Валутен курс. Валутен пазар. Платежен баланс – структура и начин на отразяване на сделките между страните. Паритет на покупателната способност. Международни икономически сравнения.

ПЛАНИРАНИ УЧЕБНИ ДЕЙНОСТИ И МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ

Курсът по икономика прилага интерактивни методи за учене, използвайки възможностите на платформата за електронно обучение. В Moodle е представен в достъпна форма целият учебен материал, като студентите могат да работят по практически казуси и задачи, да решават тестове и проверяват знанията си, да се свързват и дискутират помежду си и с преподавателя.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Курсът по икономика завършва с изпитен тест със затворени въпроси. Отговорите могат да бъдат свързани както с решаване на задача, така и с познания относно принципи, термини, модели и политики.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА

1. БСУ, Икономика: електронен курс, Платформа за електронно обучение Мудъл, 2022.
2. Чобанов, П. Макроикономика. Ирита. 2003.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

3. Коландър, Д. Макроикономика. Св. Климент Охридски. 1999.
4. Коландър, Д. Микроикономика. Св. Климент Охридски. 2001.
5. Мавров, Х., Колев, К., Господинов, К., Иванова, Т., Тодоров, В., Господинова, С., Тодоров, А., Михайлова, С., Братоева-Манолева, С., Макроикономика, Варна, Наука и икономика. 2022.
6. Нейчева, М. Микроикономика. Експрес. 2010.
7. Сотирова, Е., В. Иванова. Световна икономика. Тракия-М. 2009.
8. Сотирова, Е., Л. Йотова. Основи на микроикономиката. НБУ. 2008.
9. Съботинова, Д. Световна икономика. БСУ. 2015.
10. Colander, D. Economics, 11th Ed., Mc Graw-Hill. 2020.
11. Mankiw, G. Principles of Macroeconomics. 8th Ed., Cengage Learning. 2018.

ИЗПИТЕН ВЪПРОСНИК

ВА 206

ИКОНОМИКА

Лектор: проф. д-р М. Нейчева, доц. д-р Д. Съботинова

- Тема 1. Икономическата теория като наука
- Тема 2. Основни понятия в икономическата теория
- Тема 3. Пазарът – същност и механизми
- Тема 4. Основи на макроикономиката
- Тема 5. Измерители на макроикономическата активност
- Тема 6. Класическият макроикономически модел
- Тема 7. Основи на кейнсианската икономическа теория
- Тема 8. Макроикономически проблеми
- Тема 9. Бюджетна (фискална) политика
- Тема 10. Пари и банкова система
- Тема 11. Парична (монетарна) политика
- Тема 12. Основи на микроикономиката
- Тема 13. Поведение на потребителя
- Тема 14. Поведение на производителя (фирмата)
- Тема 15. Видове пазарни структури на пазарите на продукти
- Тема 16. Пазари на производствените фактори – земя (природни ресурси), труд, капитал
- Тема 17. Пазарно равновесие
- Тема 18. Неравномерно разпределение на доходите
- Тема 19. Международна търговия
- Тема 20. Международни финанси

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА

1. БСУ, Икономика: електронен курс, Платформа за електронно обучение Мудъл, 2022.
2. Чобанов, П. Макроикономика. Ирита. 2003.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

3. Коландър, Д. Макроикономика. Св. Климент Охридски. 1999.
4. Коландър, Д. Микроикономика. Св. Климент Охридски. 2001.
5. Мавров, Х., Колев, К., Господинов, К., Иванова, Т., Тодоров, В., Господинова, С., Тодоров, А., Михайлова, С., Братоева-Манолева, С., Макроикономика, Варна, Наука и икономика. 2022.
6. Нейчева, М. Микроикономика. Експрес. 2010.
7. Сотирова, Е., В. Иванова. Световна икономика. Тракия-М. 2009.
8. Сотирова, Е., Л. Йотова. Основи на микроикономиката. НБУ. 2008.
9. Съботинова, Д. Световна икономика. БСУ. 2015.
10. Colander, D. Economics, 11th Ed., Mc Graw-Hill. 2020.
11. Mankiw, G. Principles of Macroeconomics. 8th Ed., Cengage Learning. 2018.